

Primula Onopordon (Cardiodoron) Een geneesmiddel voor het hart door Huib de Ruiter

In de antroposofische geneeskunde worden meestal geneesmiddelen gebruikt die op dezelfde wijze als homeopathische middelen worden bereid. Een homeopathisch middel wordt in stappen verdund, en heet dan bijv. Belladonna D6; de tinctuur van de plant Belladonna is dan in 6 stappen verdund. De antroposofische geneeskunde kent ook geneesmiddelen die anders worden bereid. Een aantal daarvan worden wel de basismiddelen genoemd. De geneesmiddelen waar het hier om gaat, hebben een bepaald idee als achtergrond. In deze middelen vormen de planten of mineralen die erin zitten een bijzondere compositie. In deze geneesmiddelen worden vaak planten gecombineerd, die elkaars polariteit zijn.

Bij Primula Onopordon bijv. een veelgebruikt basis-geneesmiddel voor hart en bloedsomloop staan uitersten tegenover elkaar. Enerzijds is er een klein, fris voorjaarsplantje, de Primula veris oftewel sleutelbloem. Het is familie van de bekende primula's, maar deze primula is een wilde plant. Ze heeft kleinere baadjes, een hele lange steel, en goudgele trompetvormige bloemetjes in een trosje bovenop. In de duinen en in Zuid-Limburg komt een zusje van de echte sleutelbloem hier en daar nog voor: de slanke sleutelbloem (Primula elatior). Meestal wordt ze in bosgebieden gevonden. Beschut onder de bomen is het een van de eerste planten in het jaar die bloeit. Met fris groene blaadjes en een evenzo fris-geel bloemetje laat zij de nieuwe krachten van de lente zien. (Primus betekent de eerste). Wat maakt deze plant tot een hartplant? Dat is niet alleen zo, omdat ze stoffen maakt die o.a. op het hart werken, maar ook omdat ze iets bijzonders met blad en stengel doet. Blad en stengel in de plant hebben met hart en longen in de mens te maken. Het is een ritmisch gebied. Aan de stengel groeit in ritmische opeenvolging blad na blad. De stengel is smal en compact (te vergelijken met de hartsamentrekking), de bladeren maken zich zo breed mogelijk (hartontspanning). De meeste planten hebben zo'n ritme in het bladgebied. Daarmee zijn het nog geen geneesplanten voor het ritmisch gebied. Dan moet er iets bijzonders te zien zijn, zoals bij de Primula.

De Primula maakt eerst een bladrozet, een krans van bladeren op de grond. Het volgende voorjaar schiet uit deze bladrozet de stengel met de bloemknoppen omhoog. Hier gebeurt dus iets bijzonders. Na een sterke terughouding (bladrozet), volgt een sterke groei naar boven. Dat duidt erop, dat er een bijzondere werking op het ritmische gebied, op hart en longen zou kunnen zijn.

Vroeger werd de Primula vooral gebruikt voor luchtwegontstekingen, en soms als harttonicum. Nu wordt ze in dit preparaat vooral als hartplant gebruikt.

Zowel de inhoudsstoffen als de vorm en de gebarentaal van een plant zijn belangrijk om de werking te kunnen duiden. Men zou bij de primula nog iets subjectiefs kunnen noemen, nl. dat ze zo'n "gouden" indruk maakt. En dan gaat het om meer dan de goudgele kleur van de bloemetjes. Zo'n

subjectieve indruk kan mede een aanwijzing zijn dat ze op het hart werkt, immers is goud in de minerale wereld hetzelfde als het hart in de mens.

Tegenover de Primula staat de Onopordon acanthium, de ezelsdistel. Het is een manshoge distel met grote, wit-veltige bladeren, die onder de brandende zomerzon midden op de steppe staat. Ook deze plant maakt eerst een bladrozet. Dan groeit hij in het voorjaar geweldig uit, mét bladeren aan de stengel. Enorme grijs-veltige bladeren met stekels langs de randen. En deze bladranden houden niet op bij de stengel, maar gaan er nog een heel eind in door. Weer zo iets aparts tussen steel en blad. Nu echter geen scheiding tussen stengel en blad, maar juist een vermenging van beiden. Een sterke polariteit. Het is in de antroposofische geneeskunde niet zo, dat men direct uit zo'n fenomeen allerlei grote conclusies kan afleiden. Maar het boeiende is dat door er met aandacht naar te kijken en je er zoveel mogelijk in in te leven, een gevoel ontstaat waar het mee te maken zou kunnen hebben. En deze twee planten naast elkaar bieden zo'n enorm contrast, dat je daar alleen als enthousiast over kunt worden. Een grotere tegenstelling is niet denkbaar! Het is een verschil van dag en nacht, men kan ook zeggen: van samentrekken en weer helemaal loslaten. Zoals het hart uitersten heeft in de samentrekking en de ontspanning, zo geven deze twee planten ten opzichte van elkaar ook een beeld van uitersten.

In dit preparaat, Primula Onopordon, zit ook nog heel klein beetje van een derde plant: de Hyoscyamus niger, het bilzekruid. Dit is een gifplant die in de bladeren een ijzingwekkend sterk ritme laat zien. Maar nu zitten de bloemen strak op een rij tussen de bladeren in. Het is een middelgrote plant die noch heel fris noch droog en stekelig is. Hij zit ongeveer tussen beide andere in, en je zou kunnen denken dat hij tussen beide andere bemiddelt.

Primula Onopordon is een basismiddel voor het hart. Bij allerlei hartfunctie stoornissen, zoals hartkloppingen, maar ook bij hartziekten, is het een hulp voor het hart. Het laat het hart als het ware zien tussen welke uitersten het zich moet bewegen. Het geeft het hart zo steun in het ritme, en geeft een soort voeding.

Maar ook kan dit middel bij bepaalde vormen van slaapstoornissen werken. Het hart is namelijk ook het orgaan, wat het meest centraal voor ons is. In het hart komt niet alleen al het bloed samen, ook alles wat we beleven komt hier samen. Zijn we blij en enthousiast, dan voelen we warmte in ons hart, bij zorgen en verdriet kan het hart pijn doen. Als de zorgen van de dag te sterk doorwerken in onze slaap, en slapen we er slechter van, dan kan Primula Onopordon het hart helpen in het verwerken van deze zorgen. Nog een stapje verder gedacht: het middel kan ons helpen van de zorgelijke dag (samentrekking) in de totale overgave van de slaap (ontspanning) te komen.

Namen van deze typische Heilmittel eindigen vaak op doron: in dit geval Cardiodoron.

Doron betekent: geschonken, gegeven. Het zijn geneesmiddelen, waarvan Rudolf Steiner heeft verteld dat het regelrechte inspiraties zijn vanuit de geestelijke wereld. Ze zijn door de geestelijke wereld gegeven als hulp voor bepaalde ziekten.